

ראיון עם "החברותא" הרב שטנצל והרב קסטל שליט"א

בישול מים בשבת לדעת הרמב"ם

הרמב"ם (הל' שבת פ"ט ה"ג) כתב, וז"ל, המבשל וכו' דבר שאינו צריך בישול כלל, פטור, עכ"ל, והקשה המשנה ברורה (שער הציון סי' ש"ח אות ק"ד) שבגמרא (שבת מ' א') מפורש שמים יש בהם משום בישול, אע"פ שאפשר לשתותם חי בלא בישול כלל, ומסתימת הראשונים משמע שהוא מדאורייתא והמבשל מים חייב חטאת, וכן כתבו הרבה אחרונים להדיא.

ותירץ המשנה ברורה שמה שכתב הרמב"ם 'המבשל דבר שאינו צריך בישול כלל, פטור', אין כוונתו שאינו צריך בישול כלל לעשותו ראוי לאכילה, דהיינו שהוא שנאכל חי, אלא כוונתו שאינו צריך בישול כלל אפילו להשביחו, אלא הוא ראוי לגמרי בלא בישול, אבל מים משתבחים על ידי בישול, עיי"ש. וכתב שגם חייב על בישול של פירות כיון שהם משתבחים קצת על ידי בישול, אע"פ שאפשר לאכלם חי, [אמנם הוסיף שלפי מה שכתב המגן אברהם בתירוץ אחד (סי' רנ"ד ס"ק כ"ו), שמים משתבחים על ידי בישול יותר מפירות, אין ראייה ממה שחייב על בישול מים שגם חייב על בישול פירות].

ואם נפרש כוונת הרמב"ם שכל שראוי לאכול חי אינו חייב על בישולו - אף אם משיבחו - יש ליישב הטעם שחייב על בישול מים ע"פ חידושו של רבינו יונה (הובא בר"ן ריש במה טומנין) שהמחדש כח לבשל דבר אחר חייב משום בישול, שרבינו יונה כתב שאם מניח מים מבושלים - שכבר פסקה רתיחתם - על גבי האש, חייב משום בישול, ואע"פ שהמים כבר מבושלים כל צרכם, מכל מקום עכשיו מוסיף בהם כח לבשל דבר אחר, עיי"ש, ואם הרמב"ם סובר בזה כרבינו יונה, ניחא למה המבשל מים בשבת חייב, שאע"פ שגם לפני כן היו ראויים לשתותם חי, מכל מקום לא היה בהם כח לבשל דבר אחר, ובכל בישול של מים, מלבד שהוא מחמם את המים - שיש לומר שעל זה הוא באמת פטור כיון שהיו ראויים לשתיה גם לפני כן - הוא גם מחדש בהם כח המבשל, ולכן חייב.

ובספר שביתת השבת (בפתיחה למלאכת בישול אות כ"ט) מובאר תירוץ אחר על עיקר הקושיא למה לדעת הרמב"ם חייב על בישול מים, שכתב שהמבשל מים בשבת חייב משום שהמים נעשים ראויים לרחיצה - וכמו שמבואר ברמב"ם (פ"ט ה"א) ששיעור מים במלאכת בישול הוא כדי לרחוץ בהם איבר קטן - ולפי זה לא קשה, שאע"פ שמים צוננים ראויים לשתיה, מכל מקום אינם ראויים לרחיצה, ורק על ידי בישול נעשים ראויים לרחיצה, והוסיף שבוה מובן ששיעור החום הוא די סולד בו, שהרי לגבי שתיה לא נחשב מים חמים עד שיעלו רתיחה (עיי' ב"מ כ"ט ב' כסא דהרשין ולא כסא דפושין').

"הלו, מיסטר, סליחה? אתה יכולה לעזור לי?" כך בעברית עילגת ובמבטא אמריקאי כבד נשמע יהודי אחד מבקש את עזרת רעהו, "כן כמובן, אני אעזור לך בשמחה" עונה לו היהודי השני. "אני אומרת אפטר יו?" שואל האמריקאי, "כן בוודאי" עונה לו השני, "תחזור אחרי": "ארמי אבד אבי..."

כך - בקטע המשעשע הזה - נפתח שיעור המשנה בחברותא, של הרב יונתן שטנצל והרב אהרן קסטל שליט"א.

הם אווזים כעת (בעת הכנת הכתבה) בשלהי מסכת ביכורים - האחרונה בסדר זרעים, במשנה כתובה ההלכה הבאה: "קראשנה, פל מי שידע לקרות - קורא, וכל מי שאינו יודע לקרות - מקרין אותו. ונמנו מלביא, התקינו שיהו מקרין את מי שידע ואת מי שאינו יודע". הפתיח עם ההצגה של האמריקאי שזכה להביא ביכורים אך הוא אינו בקיא בלשון הקודש ולכן מבקש מהכהן שיקרא לו את מקרא הביכורים, נועד להמחיש בצורה הכי מוחשית וקרובה לעולמו של הלומד את הדין של: "מקרין אותו".

הרב יונתן שטנצל שליט"א

אנחנו נועדים לשיחת ועידה מרתקת, עם "החברותא של המשנה". צמד מגידי השיעור במשנה יומית, שכבשו בסערה את עולם השיעורים המוקלטים והקווים הטלפוניים. הלו! הרב יונתן שטנצל שליט"א מייסד ממלכת שיעורי התורה "אמר אביי" ובנו של הרב שלמה שטנצל זצ"ל ה"יור" המיתולוגי של ארגון קביעותא, והרב אהרן קסטל שליט"א מפארי תלמידי החכמים בעיר התורה מודיעין עילית שכל רז לא אניס ליה.

אנחנו מנסים לגלות את סוד מרקחתם, בודקים את המתכון לקסמם. מבקשים להניח את האצבע, על האופן שבו קרה ששני תלמידי חכמים ויושבי אוהל מצליחים להנחיל את לימוד המשנה באמצעות המחשה של דרמה, סיפור והצגה, משל היו (להבדיל) אנשי במה. בעיקר תהינו בקול, איך הם מצליחים להקליט מדי יום שני שיעורים על משניות, שקהל מאזינים גדול המורכב צעירים ומבוגרים, אנשי ספר ובעלי בתים, ממש משתוקק לשמוע אותם. שניהם מצטנעים באותה מידה וטוענים על מידת ההצלחה שהיא נובעת בעיקר בזכות כשרונותיו של הצלע השני בחברותא.

אז איך הכל התחיל?

הרב שטנצל: "לפני כמה וכמה שנים בעת שהייתי גר בירושלים, תקף אותי לילה אחד תחושת דכדוך קלה. אולי היה לי יום קשה בעבודה או משהו אחר שהאפיל את מצב

רוחי, אני לא ממש זוכר מה זה בדיוק היה. אבל אני כן זוכר שישבתי על הספה והתקשרתי ל"קול הלשון", רפרפתי בין השיעורים, ניסיתי למצוא איזה שיעור או שמה שיחה שיגביה את רוחי ויטיב את הרגשתי. לבסוף בסייעתא דשמיא גדולה, מצאתי שיחה של המגיד הירושלמי הנודע - רבי שלום שברון זכרונו לברכה.

דיבוריו של הרב שברון הרוו את נשמתו, מילותיו רוממו את רוחי וסעדו את נפשי. חשבתי לעצמי: הרי הרב שברון כבר נפטר לפני קרוב לעשרים שנה, את השיעור הזה הוא מן הסתם מסר כמה עשרות שנים קודם לכן והנה אני יושב בביתי כעבור שלושים או ארבעים שנה, וממש מחיה את נפשי עם ההקלטה של הדרשה. הנקודה הזאת מאוד תפסה אותי, הכוח של הדרשה או השיעור המוקלט ממש הדהים אותי.

נפעמתי מהעובדה שגם כעבור זמן רב מעת מסירת השיעור, בעזרת הטכנולוגיה אפשר לחייג לקו טלפון ולהאזין להקלטה. וכפי שחוויתי בעצמי, גם כעבור שנים תוכן הדברים עדיין מחזקים ומעוררים. בזכרוני היה חקוק איך כילד וגם כנער היה אבי זצ"ל לוקח אותי לשמוע את דרשותיו של רבי שולעם שברון "המגיד" בה"א הידיעה והם הותירו בי רושם עז כמובן, כשהקשבתי להקלטות השיעורים כעבור שנים, התעוררו להם שוב אותם רשמים והרגשתי בחוש איך שפתותיו של ר' שולעם דובבות גם בקבר.

מאז, התחלתי להקליט שיעורים בכל שעה שהתפתה ובכל הזדמנות שנוצרה.

בשנים האחרונות הקלטות השיעורים של הרב שטנצל צברו תאוצה, הוא ייסד את קו התוכן התורני "אמר אביי". הוא עצמו מוסר שיעורים בכמה וכמה מחלקי התורה, כמו משנה יומית וכן דף היומי, גם על פרשת השבוע ואפילו על התלמוד הירושלמי. רבנים אחרים בקו, מוסרים עוד שיעורים על שאר הנושאים. למעשה, קו "אמר אביי" קבע את מקומו בשורה הראשונה של הפצת תורה בעידן הנוכחי, עם אלפי מאזינים ומיוזמים קבועים והמונים שלומדים ומתחזקים מהתכנים.

ואיך התחילה החברותא?

הרב קסטל: "אחד מהרבנים בקו שמכיר אותי, המליץ לרב שטנצל להתחיל למסור את שיעוריו בסדר ה"משנה היומית" יחד איתי. התחלנו בסוף המחזור הקודם בסדר טהרות, עשינו כמה ניסויים בסגנון הדברים. עד שמצאנו בסייעתא דשמיא את הנוסחה הנכונה, לימוד משותף בחברותא. לא שיעור משותף של רבנים המתחלקים בין הקטעים, אלא ממש

מגיד המישרים הגאון רבי שלום שברון זצ"ל (הילד מצד שמאל - יונתן שטנצל ולשמאלו ר' שלמה שטנצל זצ"ל והגאון ר' חיים וואנר זצ"ל)

רץ למשנה

תורה ומשניות לטובת הגפטר...

הפעם נביא מספר מעשיות נאות הפותחות פיהו חשוב עבור הנפטרים, גדולים ככל שיהיו, למוד התורה בכלל ולמוד המשניות הקדושות בפרט.

חסבא מסלבודקא, מרן הגר"צ פינקל זיע"א

אל ראש ישיבת מיר, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זיע"א התגלה בתוך שנת פטירתו אביו הגדול, הסבא מסלבודקא, מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זיע"א, ובקש: "שיק מיר א פנקלא? (שלה לי תבילת)!..."

בו ישיבה צעיר לימים למד בישיבה קטנה. מחמת אבילותו על אביו הצרף לעבר לפני התורה יום יום, אף הלה נתקל בהתנגדות מצד הנהלת הישיבה.

בצר לו, פנה אל מרן ראש הישיבה הגאון רבי אלעזר מנחם מן שף זיע"א, לתנות את צערו ולברר פדת מה לעשות.

מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זיע"א

מרן זיע"א האזין לדבריו, ואז פנה אליו בתבה: "דע לה, גמירי העמוד נתקן עבור עמי הארצות. מי שלומד תורה - זכות התבות הקדושות של התורה הן שמגנות ומצילות את אביו בשמים..."

מרן המשגיח הגר" לווניטשין זיע"א

מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לווניטשין זיע"א כתב במקתב הנחומים ששלח לנכדיו על פטירת אביהם - הגאון רבי אפרים מרדכי גינזבורג זצ"ל - בזה הלשון:

"נכדי הקרים. מחובתכם עתה להשתדל עבור אביכם ע"ה אשר מסר זמנו ועתו עבורכם, ולעסוק בתורה ובמצוות, כי בזאת תזכרו את אביכם. אגא, גמלו לו בזאת שתפלתכם תהא בכנה. בן אמירת הקדיש תהא בכנה. דעו לידע הפרוש הנכון של הקדיש. בן ללמוד משניות בכל יום עבור נשמתו הקדושה..."

שהמאזינים יצאו עם משהו למעשה. שנוכל לסכם בסוף השיעור מה בדיוק מה למדנו היום ולמאי נפקא מינה.

הרב שטנצל: אני אכן מאמין מאוד בנקודה השנייה שהרב קסטל העלה, הלומד צריך לדעת לסכם במשפט אחד את הגידון שעולה מלימוד המשנה. לכן אנחנו פותחים את השיעור בהמחשה, של העניין המרכזי שנלמד במשנה, שכולם יוכלו להניח את האצבע ולהצביע - הנה זה מה שלמדנו היום.

מה יש לכם לומר לקוראים לרגל תחילת סדר מועד?

הרב שטנצל: לכאורה בני הישיבות מכירים כבר את מסכתות סדר מועד, אבל הייתי רוצה לומר להם - שהם עוד לא מכירים אותם כפי שלומדים אותם בסדר לימוד עקבי של שתי משניות יומיות. במיוחד כפי שאנחנו משתדלים ללמוד בשיעור החברותא שלנו, במיטב ההבנה והבהירות ובעיקר לקרב את הדברים לכדי מעשה. שאנשים לא יחשבו שרוב הלכות המשנה תקפות רק לזמן הבית וכדומה, אלא להבין שכל דבר יכול להיות אקטואלי גם לזמננו.

"אמר אביי" קו החברותות במשנה ובהלכה היומית ועוד 02-533-2646

לימוד פורה. עם שאלות שמתעוררות תוך כדי הלימוד, והבנות חדשות שמתחדדות במהלך הניסיון להסביר את המשנה.

הרב שטנצל: אכן, העניינים השתלשלו בהשגחה עליונה כפי שהרב קסטל סיפר. זכיתי ברוך השם בלימוד יומי עם חברותא שהוא תלמיד חכם גדול, בקיא בכל מקום ששואלים אותו. לכן השיעורים שלנו לא יכולים להיות מתוכננים מראש, כי תמיד במהלך הלימוד צצות שאלות חדשות והרב קסטל נצרך להשיב להם תשובות.

אולי באמת נעניק הצצה קצרה למאחורי הקלעים, איך אתם מקליטים את השיעורים?

הרב שטנצל: אני חייב לגלות את האמת לקהל הקוראים, אנחנו לא מתכננים מראש לשיעורים. בדרך כלל הרב קסטל רק מתקשר אליי זמן מה לפני השיחה המוקלטת, מזכיר לי את תורף העניינים של שתי המשניות בסדר הלימוד היומי וכעבור כמה דקות אנחנו כבר מקליטים. אנחנו לומדים ביחד את המשנה וכפי שהמאזינים יכולים להיווכח, אנחנו פשוט מנסים להבין מה כתוב בה.

הרב קסטל: תיאורו של הרב שטנצל נכון ולשבחו יאמר שההסדר הזה עובד מצוין, כי הוא ממש בקיא בעניינים וכך אנחנו ניגשים ללימוד עם פרישקייט (רעננות) של לימוד כבראשונה ולא כמי שכבר למדו כמה פעמים ובשעת השיעור זה כבר חזרה.

נחזור לשאלה הראשונה: מהו לדעתכם הסיבה שכל כך הרבה מאזינים אוהבים את השיעור שלכם?

הרב קסטל: אני מאמין שיש לכך כמה סיבות, ובודאי לכל אחד מהמאזינים שלנו יש את הטעם האישי שלו. חלקם יתחברו לניגון המיוחד ש' יונתן פותח איתה את לימוד המשנה, להיזהר בעשה טוב מדברי הגמרא במגילה: "הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה".

אבל לעניות דעתי יש נקודה אחת בשיעורים שלנו שמעלה אותה בכמה רמות, הרבנים ופוסקי ההלכה, ש' יונתן מעלה לשיחת ועידה כשמתעוררות שאלות קשות במהלך השיעור. מדובר בפוסקי הלכה בעלי שיעור קומה בתחומם, כמו - הרב שאול רייכנברג מומחה לזרעים, הרב אברהם מרדכי מרקסון מאשדוד והרב ישראל רג'יינסקי - שמעניקים לנו זווית ראייה ומחשבה מקיפה על כל הסוגיה שנידונה באותה שיחה.

בנוסף, ר' יונתן מאוד מקפיד על כך

סדר לימוד המשנה וההלכה היומית לחודש כסלו פ"ג

הלכה יומית שו"ע או"ח הלכות שבת		משנה יומית סדר מועד שבת		כסלו נובמבר - דצמבר	
סימן	סעיף	פרק	משנה	יום	תאריך
✓	✓	ב	ה-ו	א	25
□	כט-לא	ב-ג	ז-ח	ב	26
□	לב-לד	ג	ב-ג	ג	27
□	לה-לו	ג	ד-ה	ד	28
□	לח-מ	ג-ד	ו-א	ה	29
□	מא-מג	ד-ה	ב-א	ו	30
□	מד-מו	ה	ב-ג	ז	1
□	מז-מט	ה-ו	ד-א	ח	2
□	א-ג	ו	ב-ג	ט	3
□	ד-ו	ו	ד-ה	א	4
□	ז-ט	ו	ז-ו	ב	5
□	א-ג	ז	ח-ט	ג	6
□	ד-ו	ז-ח	א-ב	ד	7
□	ז-ט	ח	ב-ג	ה	8
□	א-א	ח-ט	ד-א	ו	9
□	ב-ד	ט	ב-ג	ז	10
□	ה-ז	ח	ד-ה	א	11
□	י-ו	ח	ז-ו	ב	12
□	א-ג	ט	א-ב	ג	13
□	ד-ב	ט	ג-ד	ד	14
□	ג-ב	ט	ה-ו	ה	15
□	ג-ה	ט-י	ז-א	ו	16
□	ו-ח	י	ב-ג	ז	17
□	שד 29 ט-יא	י	ד-ה	א	18
□	שד יב-יד	י	ו-א	ב	19
□	שד טו-יז	יא	ב-ג	ג	20
□	שד יח-כ	יא	ד-ה	ד	21
□	שד כא-כג	יא-יב	ו-א	ה	22
□	שד כד-כו	יב	ב-ג	ו	23
□	שד כז-כט	יב	ד-ה	ז	24
□	שד ל-ג	53	ד-ה	ש	

לחיות בהלכה

ועיין ביו"ד (סי' רמ"ו) בש"ך שם שהביא בשם הפרישה דצריך כל אדם ללמוד הלכות בכל יום כדי שהלימוד יביאנו לידי מעשה, ועיי' לימוד ההלכות מובטח האדם לידי חיי עוה"ב אך שיהיה ללמוד בכל יום כדאיא בגמרא תד"א כל השונה הלכות בכל יום וכו'.

מסכת שבת

ללמוד ההלכות על ברין, ועל ידי יגיעת ההלכות נזכה לשמירת שבת כהלכתה.

הפירוש יהודי צדיק, רבי אברהם אליהו נוימן ז"ל, שבכל ערב שבת, בעוסקו בבית בהכנות לשבת, היה מקשיב לשעורי משניות על מסכת שבת מתחלה ועד סופה.

איתא בגמרא: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד (שבת ק"ח).

הירושלמי מקל יותר: אמר רבי לוי, אם היו ישראל משמרו שבת אחת כהלכתה מיד היה בן דוד בא. (תענית ד' א).

יהי רצון שנופה כלנו, וכל עמך בית ישראל, ללמוד מסכת שבת והלכותיה, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים.

"שמור את יום השבת לקדשו פאשר צוה ה' אלהיך". (דברים ה, יב), כלומר כבר נצטווים על כך, ואמר רב יהודה: פאשר צוה בפרה. (סנהדרין דף טו:).

כדי לשמור שבת כהלכתה, צריכים ללמוד היטב הלכות שבת. כתב המשנה ברורה בהקדמה להלכות שבת: וכבר העיד הגאון בעל אורים ותמים בספרו יערות דבש (ח"ב דרוש ג) כי אי אפשר כלל במציאות שיצל מאסור שבת אם לא ילמד כל הדינים על ברכים היטב היטב.

יסודות ההלכות הם כדוע במשנה. ולכן בלומדנו את המשניות מסכת שבת אנו בונים את היסוד והתשתית

אמר לו הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנני ושבת שקמה, ואני מבקש לתנה לישראל, לה והודיעם! (שבת דף י')

את המתנה הטובה הזו נצטוונו לשמור מקל משמור: "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם ברית עולם: ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם כי ששתי ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביים השביעי שבת ונפשו" (שמות לא, טז-יז).

עוד לפני מתן תורה, בהיות בני ישראל במדבר, נתנה להם השבת. שהרי אחר כך, כשנתנה להם התורה, נאמר:

הזוכים בהגרלות

מבחינים

במשנה היומית

036 - 033

336 - 333

ומבחן בהלכה 24

ה' ישראל קוסובסקי, מודיעין עילית

ה' יעקב ישראל אינהורן, בני ברק

ה' אהרן לרנר, ירושלים

ה' דוד גרשון בריסק, עפולה

ה' אפרים גולדברג, בני ברק

ה' אברהם אמרוסי

ה' מנשה עקשטיין,

ה' נפתלי לבנון, בני ברק

ה' יעקב סלרי, בני ברק

הם התחילו בכ"ג בחשוון את סדר מועד! ואתה??? עדיין לא מאוחר!

הצטרף כעת לרבות לומדי המשנה היומית בלימוד מסכת שבת מסדר מועד 2 משניות ליום... 2 משניות ליום...

לע"נ
מרת מלכה בת מרדכי ע"ה
נלב"ע ג' כסלו תשנ"ט

לע"נ
מרת חנה בת משה מיכאל ע"ה
נלב"ע ב' כסלו

לע"נ
אבנר חי
בן ר' יעקב יצחק הלוי ז"ל
נלב"ע כ"ג כסלו

לע"נ
מרת יהודית
בת יחזקאל שרגא הכהן ע"ה
נלב"ע י"ט אלול תשפ"ב

לע"נ
וולף פייבל בן משה חנינא ז"ל
נלב"ע ח' כסלו תש"נ

לע"נ
מרת גניה ע"ה
בת רבי משה יוסף הי"ד
נלב"ע כ"ט כסלו תשפ"ב

לע"נ
הגה"ח ר' דוד אליהו
בן הרה"ח ר' מרדכי שלמה זצ"ל
נלב"ע כ"ז כסלו תשע"ח

לע"נ
הרב פנחס לייבוש
בן הרב שמואל יוסף ז"ל
נלב"ע כ"ב כסלו תשנ"ט

מספר מידות: 054-844-3031